

Zelul primilor creștini

Care a fost reacția primilor creștini la lumea în care trăiau? Am putea fi tentați să explicăm răspândirea Scripturii în termeni de minuni și miracole. „Miracolul” a fost credința lor, care a atras oameni din toate clasele, condițiile și culturile. Credința și dragostea lor pentru Cristos.

06.06.2008

Mai sunt câteva ore până în zori. Un bărbat se plimbă pe țărm,

contemplând marea. Este faimos în multe cercuri intelectuale. În curând, întâlnește pe cineva în acel loc părăsit – un bătrân. Intelectualul este surprins să găsească un alt om atât de devreme în zorii zilei, dar nu îi adresează nici un cuvânt. Bătrânul îi observă ezitarea și începe el conversația. Îi spune că așteaptă câțiva prieteni de familie, care sunt într-o barcă pe mare. Conversația continuă. Intelectualul vorbește despre multe și diferite subiecte: cultură, politică, religie. Îi place să vorbească. Bătrânul ascultă politicos; atunci când face o observație, o face dintr-o perspectivă creștină. Poate că, în alte ocazii, intelectualul l-ar fi ridiculizat sau l-ar fi întrerupt. Dar simplitatea bătrânului este dezarmantă. Intelectualul nu poate să îi accepte toate ideile, dar își dă seama că ei doi au multe în comun. Găsește credința bătrânului umilă, dar atractivă. Trec ore. Își iau rămas bun. Nu se reîntâlnesc niciodată.

Intellectualul nu va uita niciodată această întâlnire. Câteva luni mai târziu, realizează că doar cuvintele bătrânului conțin răspunsul la adevărul râvnit. O întâlnire întâmplătoare i-a arătat credința, deschizându-i un orizont mult mai larg decât îi permiseseră toate ideile sale anterioare. La puțin timp, Iustin Filosoful este botezat și devine unul dintre marii apărători ai creștinismului. [1]

Poate că ni s-a întâmplat, nouă sau prietenilor noștri, ceva asemănător. Povestea Sf. Iustin este relevantă în prezentul în care trăim, deoarece răspunsurile la întrebările pe care le au toți oamenii – sensul vieții, posibilitatea fericirii, cum să o avem, motivul suferinței – sunt găsite doar în Cristos. Dar nu este imediat clar că fericirea și împlinirea sunt găsite în Cruce. Poate de aceea ne abatem, din când în când, atenția de la această întrebare. Căutăm să evităm cu orice

preț suferința, dar ea este inevitabilă. Căutăm succes, securitate financiară, plăcere – dar acestea se dovedesc, în final, false, și duc doar la plictiseală și dezgust. În final, singurul lucru care rămâne este singurătatea experimentată de fiul risipitor, sărăcia unuia care încearcă să trăiască fără Dumnezeu. [2]

Când citim *Confesiunile* Sf. Augustin sau viețile primilor convertiți, observăm că ei aveau aceleași griji de bază ca și oamenii din prezent. Aceleași frici, aceleași soluții, aceleași alternative, același unic răspuns: Cristos. Unii neagă acest lucru, pretinzând că oamenii de atunci erau incapabili să distingă între realitate și ficțiune, iar credința în Dumnezeu este acum imposibilă datorită „progresului” și înțelegerii moderne a libertății. Dar acest mod de a-i privi pe primii creștini – și pe oamenii din jurul lor – nu este corect. Și în Roma antică existau mulți

oameni „moderni” care profitau de avantajele progresului pentru a acumula mai multe plăceri și a-și justifica, în numele libertății, propriul egoism. Primii creștini, răspunzând în har, s-au confruntat cu aceleași dificultăți ca și noi. De fapt, s-ar putea ca dificultățile cu care s-au confruntat ei să fi fost cu mult mai mari, deoarece trăiau într-o lume complet străină de ideile creștine. Deși superioară, din punct de vedere tehnic și cultural, oricărei ere anterioare, era o lume în care cuvinte ca „justiție” și „egalitate” erau rezervate pentru foarte puțini; unde crime împotriva vieții erau peste tot, iar distracțiile includeau privitul morții altora. Uneori oamenii vorbesc despre lumea modernă, într-un sens peiorativ, drept una „post-creștină”. Dar acest mod de a vorbi trece cu vederea că inclusiv cei care refuză să accepte mesajul lui Cristos își bazează viețile pe valorile umane pozitive pe care le-a încurajat

creștinismul. Limbajul comun este evident pentru oricine cu bunăvoință. Într-un anume sens, realitatea după Cristos este creștină.

Pietatea primilor creștini

Care a fost reacția primilor creștini la lumea în care trăiau? Câteodată suntem tentați să explicăm răspândirea Scripturii în termeni de minuni și miracole. Am putea chiar cădea în eroarea de a gândi că, atunci când miracolele sunt rare, singura soluție este acceptarea erorilor existente. Dar așa ar însemna să uităm că Cristos este același ieri, astăzi și întotdeauna, și că puterea sa nu s-a diminuat. Ar însemna și să uităm că majoritatea primelor comunități creștine nu au fost martore la niciun eveniment extraordinar. Credința lor era „miracolul” care a atras oameni din toate clasele, condițiile și culturile.

Credința și dragostea lor pentru Cristos.

Primii creștini erau conștienți că posedau o „viață nouă”. „Simpla și sublima certitudine a botezului” le-a oferit o nouă realitate: nimic nu ar fi putut să fie vreodată la fel. Le-a fost dată o măsură a dragostei lui Isus pentru toți oamenii. Dumnezeu trăia în ei și, astfel, primii creștini au încercat să caute în fiecare clipă voința Domnului și au încercat să reflecte în acțiunile lor aceeași acceptare pe care Fiul a arătat-o planurilor Tatălui Său. Prin viața lor zilnică, prin eroica lor coerență – eroică de multe ori doar datorită constanței de neabătut – Cristos a insuflat viață mediului care îi înconjura. Au fost capabili să fie instrumentele Domnului deoarece încercau tot timpul să se comporte așa cum a făcut-o Isus. Sf. Iustin își atribuia credința bătrânului întâlnit pe plajă, chiar dacă propria

convertire a avut loc mai târziu. Priscila și Acvila au văzut în Appolo o persoană care ar putea să ajungă să aibă o mare credință în Cristos. Astăzi ne dăm seama că rezultatele unei asemenea întâlniri sunt imposibil de măsurat. Nu ne putem imagina apărătorii creștinismului fără figura Sf. Iustin, în timp ce Appolo a avut un rol cheie în extinderea religiei. Și totul a depins de un singur moment. Ce s-ar fi întâmplat dacă bătrânul nu ar fi preluat inițiativa și nu ar fi început o conversație cu Iustin? Sau dacă Acvila și Priscila s-ar fi oprit să îi admire abilitățile oratorice ale lui Appolo și apoi și-ar fi continuat drumul? Nu vom ști niciodată. Însă ce știm este că au răspuns la acțiunea Duhului Sfânt, care i-a făcut să observe o șansă de a răspândi credința, iar Dumnezeu a dat roade ascultării lor. Vedem în ei ceea ce Sfântul Josemaría a dorit să existe în toți copii săi și în toți creștinii:

„Fiecare dintre voi trebuie să încerce să fie un apostol al apostolilor.” [4]

Ce le-a permis să răspundă mesajelor Duhului Sfânt din sufletele lor a fost, în primul rând, intensă lor viață de pietate. Aveau, în fiecare zi, timp special rezervat pentru a vorbi mai intim cu Dumnezeu, nelăsând asta la voia întâmplării. Au realizat că acesta era singurul mod în care puteau să îl descopere pe Domnul în restul zilei.

Avem o multitudine de texte care arată cum își trăiau credința primii creștini. Când se trezeau în zori, îi mulțumeau în genunchi lui Dumnezeu. În timpul zilei, se rugau la Tatăl nostru de trei ori. Părinții Bisericii și primii scriitori eclesiastici arată cum au asociat cuvintele Sale cu activitățile lor zilnice. Printre alte lucruri, această rugăciune le-a adus realitatea descendenței lor divine. Când se rugau pentru inamicii lor, se

întrebau cum ar putea să le arate dragostea lui Dumnezeu. Când cereau „pâinea cea de toate zilele”, vedeau o relație cu Preasfânta Euharistie, oferind mulțumiri pentru acest uriaș dar; în aceleași cuvinte au văzut și nevoia de a se detașa de bunurile materiale, nedorind mai mult decât le era necesar și nefiind foarte îngrijorați pentru ceea ce le lipsea. Tatăl Nostru a devenit o sinteză a întregii Scripturi și regula vieții creștine. Orele la care au ales să se roage le aminteau de misterele credinței și de nevoia de a încerca să devină asemenea lui Isus oră de oră, pe toată durata zilei: „În al treilea ceas Duhul Sfânt S-a pogorât asupra Apostolilor... în al șaselea ceas Domnul nostru a fost răstignit; în al nouălea ceas ne-a spălat de păcate cu sângele său.” [5] Cateheza și formarea primită nu separa viața de misterele creștine.

Mulți credincioși creștini posteau miercurea și vinerea, *dies stationis*, „zilele de nemișcare”. Continuau să muncească, dar zilele le erau marcate în întregime de un spirit de veghe, cu rugăciuni în special pentru cei din jur. Asemenea soldaților de gardă, se considerau, oricând practica acest obicei, ca păzind prezența Domnului lor. Această practică pioasă a avut repercusiuni și asupra mediului în care trăiau.

„Calculează suma pe care ai fi cheltuit-o pe masa pe care urma să o iei și dă-o unei văduve, unui orfan sau altcuiva în nevoie.” [6] Este mișcătoare observarea legăturii între adevărata pietate și milă în decursul secolelor creștine.

Euharistia ocupa, aici, un loc special. Zelul primilor creștini pentru cuvântul Domnului, pentru rugăciuni și împărțirea pâinii [7] nu se limita doar la duminici. Texte ale primilor scriitori creștini ne spun că

unii dintre credincioși primeau Sfânta Împărtășanie în timpul săptămânii, ceea ce implica, uneori, un efort considerabil de a nu-și întrerupe postul voluntar. Orice mic sacrificiu era considerat a însemna ceva doar dacă le întărea uniunea cu Isus. Știau că, cu cât erau mai apropiați de Cristos, cu atât mai ușor va fi să descopere ce aștepta Dumnezeu de la ei și să deslușească oportunitățile pe care Le-a pregătit pentru a aduce fericirea adevărată atât de multor oameni.

Nu vedeau aceste practici ale pietății ca „dispoziții obligatorii” ale credinței, ci modul logic de a răspunde la darul primit. Dumnezeu S-a dat pe El Însuși pentru ei. Cum ar putea, deci, să nu stea de vorbă cu El, să nu Îl caute? Prin urmare, nu erau mulțumiți cu minimul necesar, ci făceau tot ce le era în putere pentru a-L onora pe Dumnezeu și pentru a vorbi cu El. [8] Aceste norme de

pietate (cum le-am numi acum) le-au dat puterea de care aveau nevoie pentru a-L face pe Cristos vizibil în acțiunile lor, de a trăi contemplativ, știind că El dorește să le folosească toate acțiunile pentru a vesti Împărăția lui Dumnezeu. Ei nu au uitat niciodată că multe lucruri importante depindeau de decizia lor de a-și trăi viețile potrivit dorinței lui Dumnezeu. [9]

Cu puterea carității

O viață de pietate este inseparabilă de un apostolat incisiv. În unele cazuri, prietenii primilor creștini au observat schimbări în modul lor de viață: demnitatea condiției creștine este incompatibilă cu multe acțiuni care, până atunci, ca și acum, erau considerate „normale”. Creștinii au profitat de acest contrast pentru a explica motivul pentru noua lor atitudine și speranță. Au arătat cum concepția lor era mai apropiată de

păstrarea demnității umane, și cum credința lor nu nega ce era bun în lume: „Nu mă îmbăiez în ajunul Saturnaliilor, ca să nu pierd noapte și zi; ci mă îmbăiez la o oră potrivită și sănătoasă, și îmi păstrez căldura și culoarea... Nu mă așez să mănânc în public la sărbătoarea lui Bachus... iar când mă așez să mănânc, mănânc din belșugul tău.” [10] Ei explicau cum acestea le-au permis să își păstreze inimile pentru Dumnezeu, pentru că, „dacă fugim de gânduri, cu atât mai mult vom respinge fapte.” [11] Astfel au respins atitudinea sofistică a unei moralități pur exterioară. Pentru că ce provine din inimă este ce profanează un om. [12]

Uneori, convertirea la creștinism nu le era observată, cel puțin inițial. Mulți dintre primii creștini, înainte de botez, erau cunoscuți pentru viața lor dreaptă: Sf. Iustin, Consulul Sergius Paulus, [13] Pomponia

Graecina, [14] Senatorul Apollonius, [15] Flavius [16] și mulți alții ar putea fi menționați. Istoricii romani au păstrat unele nume ilustre, dar cea mai mare parte a primilor creștini erau oameni obișnuiți care au văzut, sub influența harului, adevărul în mesajul Domnului nostru. Faptul că au descoperit credința când erau adulți a dat o nouă importanță muncii profesionale și relațiilor lor sociale: acolo era locul unde Cristos urma să acționeze *în* și *prin* ei. Nu a fost niciodată vorba de a decide să se separe de societatea în care au crescut și pe care o iubeau.

Bineînțeles, respingând orice L-ar putea ofensa pe Dumnezeu. Dar își îndeplineau îndatoririle cu zel și știau că, prin acțiunile lor, ajută la construirea unei lumi mai drepte. Avem multe mărturii în acest sens, dar poate cea mai bună dovadă a atitudinii lor rămâne apostolatul incisiv al primilor creștini. În spatele poveștii fiecărei convertiri găsim o

persoană ale cărei fapte reflectă o alegere bună și adevărată, un bărbat sau o femeie care înfruntă viața cu o nouă bucurie și energie.

Când a venit momentul să acționeze, primii creștini nu au pierdut timp cu dileme false privind ce era public și ce privat. Pur și simplu și-au trăit viața, viață lui Cristos. Atitudinile lor erau în dezacord cu mentalitatea timpului, unde mulți vedeau religia ca pe un instrument pentru obținerea unei armonii în stat.

Vedem această tensiune, de exemplu, în martiriul Sf. Iustin. Prefectul Rusticus nu a putut să accepte sau să înțeleagă cuvintele martirului despre responsabilitate personală și inițiativă. „Fiecare se întâlnește unde dorește. Fără îndoială, crezi că ne adunăm în același loc, dar nu este așa... Eu locuiesc cu cineva numit Martin, lângă Băile lui Timotei. Și dacă cineva vrea să vină să mă vadă, acolo îi voi spune cuvintele

adevărului.” [17] Activitatea lor apostolică era rezultatul libertății complete și a inițiativei dată de statutul lor de copii ai lui Dumnezeu. Imensele schimbări sociale la care au contribuit au fost întotdeauna rezultatul unui mare număr de schimbări pe plan personal.

Neînțelegerile au fost, pentru primii creștini, un îndemn de a-și dovedi credința prin fapte. Dragostea lor pentru Dumnezeu a fost arătată prin martiriu, văzut ca „a mărturisi.” În timp ce martiriul fizic era considerat mărturia supremă, majoritatea creștinilor știau că viețile lor trebuie să reflecte un martiriu spiritual, cu aceeași dragoste care îi inspira pe martiri. Timp de secole, cuvintele „martir” și „martor” au fost sinonime, referindu-se la aceeași realitate. Primii noștri frați și surori în credință știau că un comportament de creștin îi va face mai ușor pe oameni să înțeleagă

Scriptura și că un comportament schimbător va duce la scandal. „Când ne-evreii aud cuvintele Domnului din gurile noastre, sunt uimiți de frumusețea și măreția cuprinse în ele; dar, dacă văd că faptele nu ne oglindesc cuvintele, atunci încep imediat să blasfemieze, spunând că este tot o poveste falsă și înșelătoare.” [18] Benedict XVI ne-a amintit de nevoia de a arăta tuturor dragostea lui Cristos: „Iubirea aproapelui, înrădăcinată în dragostea lui Dumnezeu, este în primul rând responsabilitatea fiecărui membru al comunității creștine.” [19] Și ce responsabilitate minunată: punând în practică aici și acum dragostea de care are întotdeauna nevoie umanitatea! [20] Primii creștini au arătat altora această dragoste prin preocupările lor sociale, onestitatea lor profesională, viața lor curată, prin prietenia și loialitatea lor. Într-un cuvânt, prin viața lor consecventă:

„Suntem consecvenți întotdeauna și în toate, și în armonie cu ceea ce suntem, deoarece ne supunem naturii noastre și nu ne revoltăm împotriva ei.” [21]

Prin urmare, este ușor de înțeles de ce Sfântul Josemaría își încuraja fiicele și fiii să îi imite pe primii creștini. Vrem să trăim așa cum au făcut-o ei: „meditând asupra doctrinei credinței noastre până când devine o parte din noi; primindu-L pe Dumnezeuul nostru în Euharistie; întâlnindu-L în dialogul personal al rugăciunii noastre, fără a încerca să ne ascundem în spatele unui comportament impersonal, ci față în față cu El. Aceste mijloace ar trebui să devină substanța însăși a vieții noastre.” [22] Atunci, munca și viața noastră zilnică vor reprezenta ceea ce suntem: cetățeni creștini care vor să corespundă în întregime cerințelor pline de bucurie ale credinței noastre. [23] Vom

experimenta „uimirea discipolilor atunci când contemplau primele roade ale miracolelor făcute de mâinile lor în numele lui Cristos,” și vom putea să spunem, asemenea lor, ”Ce influență avem asupra mediului nostru înconjurător!” [24].

NOTE

[1] Cf. Sf. Iustin, *Dialogus cum Tryphone*, 2.

[2] Cf. Luca 15:16.

[3] *Conversații cu Mons. Escrivá de Balaguer*, 24.

[4] Sf. Josemaría Escrivá de Balaguer, *Drum*, 920.

[5] Sf. Ciprian, *De Dominica oratione*, 35.

[6] Hermas, *Păstorul*, Comparație V, 4.

[7] Cf. Fapte 2:42.

[8] Cf. Tertullian, *De Oratione*, 27.

[9] Cf. *Drum*, 755.

[10] Tertullian, *Apologeticum*, 42.

[11] Athenagoras, *Legatio pro christianis*, 33.

[12] Cf. Matei 15:18-19.

[13] Cf. Fapte 13:7.

[14] Cf. Tacitus, *Annales*, 13, 32.

[15] Cf. Suetonius, *Vita Domitiani*, 10, 2.

[16] Cf. Suetonius, *Historia Romana*, 67, 14.

[17] *Martyrium S. Iustinii et sociorum*, 75.

[18] Pseudo-Clement, Omilie
[*Secunda Clementis*], 13.

[19] Benedict XVI, Enc. *Deus caritas est*, 25 decembrie 2005, nr. 20.

[20] Cf. *Ibid.*, nr. 31.

[21] Athenagoras, *Legatio pro christianis*, 35.

[22] Sf. Josemaría Escrivá de Balaguer, *Cristos trece*, 134.

[23] Cf. *Ibid.*

[24] Sf. Josemaría Escrivá de Balaguer, *Drum*, 376.

.....

pdf | document generat automat din
<https://opusdei.org/ro-ro/article/zelul-primilor-crestini/> (06.03.2026)